

Skjøtselsplan for Indre Revøy, Lyngdal kommune, Agder fylke

Oppfølging av semi-naturlig eng som sårbar naturtype, inkludert slåttemark som utvalgt naturtype

DNV RAPPORT 2024:6

TITTEL:

Skjøtselsplan for Indre Revøy, Lyngdal kommune, Agder fylke. Oppfølging av semi-naturlig eng som sårbar naturtype, inkludert slåttemark som utvalgt naturtype.

FORFATTER(E):

Espen Sommer Værland

REFERANSE:

Værland, E. S. (2024). *Skjøtselsplan for Indre Revøy, Lyngdal kommune, Agder fylke. Oppfølging av semi-naturlig eng som sårbar naturtype, inkludert slåttemark som utvalgt naturtype.* (DNV Rapport 2024:6)

DATO:

04.03.24

RAPPORT NR./

DNV Rapport 2024:6

PROSJEKTNR:

Prosjektnr

AMTALL SIDER:**OPPDRAGSGIVER:**

Statsforvalteren i Agder

KONTAKTPERSON:

Marie Bjelland

SAMMENDRAG:

Naturtypen artsrik slåttemark er sterkt trua ifølge Norsk rødliste for naturtyper, og ble i 2011 utvalgt naturtype (UN) med en viss beskyttelse gjennom lov om Naturmangfold. På oppdrag for Statsforvalteren i Agder fikk Dokkadeltaet Nasjonale Våtmarkssenter AS, i 2023 i oppdrag å revidere skjøtselsplanen for de totalt 19 daa semi-naturlig eng (hvorav 13 daa slåttemark) på Indre Revøy i Lyngdal kommune. Slåtteeenga har verdi A/svært stor verdi.

I 2023 var det 13 år siden første skjøtselsplan ble utarbeid av Rune Søyland v/Ecofact AS. I det store og hele er målene fra den første skjøtselsplanen overholdt og tiltakene fulgt. De aktuelle engarealene er i god hevd og skjøttes jevnt over på en god måte. De samme målene og tiltakene videreføres i denne planen, med kun mindre endringer.

Skjøtselsplanen inneholder råd og anbefalinger for skjøtsel av slåttemarka på gården, samt redegjørelse for verdivurdering av naturkvalitetene på lokaliteten. Revideringsprosessen har bestått i befaring i felt sommeren 2023 og tett samarbeid med grunneier. Videre har kolleger, Vegetasjonsrådgiver Tanaquil Enzensberger og Statsforvalteren i Agder kommet med innspill.

FYLKE:

Agder

KOMMUNE:

Lyngdal

STED/LOKALITET:

Indre Revøy

GÅRD/BRUK

Revøy Indre 7/1

Forord

Utarbeidelse av skjøtelsesplanen for Indre Revøy i Lyngdal kommune er utført på oppdrag fra Statsforvalteren i Agder. Skjøtelsesplanen gir faglig funderte anbefalinger for restaurering og skjøtsel av den trua naturtypen slåttemark, og er i samsvar med handlingsplanen for Utvalgt naturtype slåttemark. Den baserer seg på feltbefaring og intervjuer med grunneieren.

Rapporten er delt inn i to hoveddeler. Første del gir en kort beskrivelse av slåttemark på Sørlandet. Andre del er rettet mot den som skal utføre skjøtsel og forvaltningen, og omhandler naturgrunnlaget og dagens drift i området, samt beskrivelsen av konkrete restaurerings- og skjøtselstiltak innenfor lokalitetene.

Som vedlegg finnes en beskrivelse av de verdifulle naturtypene som inngår i drifta. Den genererer i hovedsak informasjon rettet inn mot forvaltning, inkludert søkbare egenskaper for området i Miljødirektoratets naturbase.

Dokkadeltaet Nasjonale Våtmarkssenter takker grunneier Svein Olav Fredriksen og oppdragsgiver.

04.03.24 / Åndalsnes

Espen Sommer Værland

Innhold

Forord.....	3
1 Slåttemark på Sørlandet	5
2 Skjøtselsplan for Indre Revøy	7
2.1 Innledning.....	8
2.1.1 Bakgrunn.....	8
2.1.2 Kartleggingshistorikk og -metode.....	8
2.1.3 Lokalteter	9
2.1.4 Landskapsøkologiske sammenhenger.....	12
2.2 Hensyn og prioriteringer.....	13
2.3 Tradisjonell og nåværende drift	13
2.4 Aktuelle erfaringer med skjøtselen.....	14
2.5 Artsmangfold og eventuelle observerte endringer	14
2.6 Evaluering/vurdering av skjøtselen	15
2.7 Mål for verdifull slåttemark.....	15
2.8 Restaureringstiltak (engangstiltak eller tiltak som gjennomføres over en avgrensa periode)...	16
2.9 Skjøtselstiltak (tiltak som gjentas årlig).....	16
2.9.1 Slått.....	16
2.9.2 Beiting	18
2.9.3 Andre aktuelle skjøtselstiltak	18
2.10Oppfølging av skjøtselsplanen.....	20
2.11Bilder fra lokaliteten(e)	22
Vedlegg 1 – Begrunnelse for verdivurdering.....	30
Vedlegg 2 – Lokalitetsbeskrivelser.....	32
Vedlegg 3 – Artslister	37
Vedlegg 4 – Tiltakslogg, grunneiers notater.....	41
Vedlegg 5 – Overvåkning, log	43
Vedlegg 6 – Litteratur	45

1 Slåttemark på Sørlandet

Tradisjonelle slåttemarker er naturenger i inn- og utmark med ville plantearter, som har blitt slått for å skaffe vinterfôr til husdyra. Slåttemarkene ble gjerne slått seint i sesongen, etter at de fleste plantene hadde blomstret og satt frø. De er ofte overflaterydda for stein, men har i mindre grad vært oppdyrket og tilsådd i seinere tid, og er ikke- eller i liten grad gjødsla. Slåttemarkene har tradisjonelt vært høstbeita og kanskje også vårbeita. Hvordan slåttemarkene har vært skjøttet varierer imidlertid fra sted til sted.

Slåttemarkene er ofte urterike (blomsterrike) og omtales gjerne som «blomsterenger». De huser også ofte et stort mangfold av insekter.

Artssammensetningen i slåttemarkene på Agder varierer med bl.a. avstanden til kysten, høyde over havet og jordsmonn. Etter fuktighetsforholdene i marka, skilles det mellom tørreng, friskeng og fukteng.

Indre Agder har mange magre enger på grunnlendt mark og fattig grunnfjellsberggrunn. Med god hevd kan likevel fattig mark opptre relativt arts- og fargerik.

Tørrengene i skogsbygdene og dalstrøkene på Agder er de tradisjonelle «blomsterengene» med ryllik, blåklokke, gulaks, engkvein, prestekrage, smalkjempe, engfiol, firkantperikum, tiriltunge, legeveronika, stemorsblom og øyentrøst, og mer spredt med kattefot og engnellik. På mer næringsrik mark vokser flekkgrisøre, engtjæreblom og prikkperikum. På tørr mark i kyststrøkene vokser i tillegg kystgrisøre, bergmynte, rundskolm, gulmaure og blåmunke.

T.v.: tørr til frisk eng fra Landsverk i Gjerstad med prestekrage, blåklokke, engtjæreblom, følblom, smalkjempe, hvitkløver, småsyre, tveskjeggveronika, engkvein, gulaks m.fl. T.h. tørreng fra Kjevik ved Kristiansand med mye prikkperikum og blåmunke bl.a. Begge foto ES.

I fattig *friskeng* (litt fuktigere eng) finnes på Agder gjerne finnskjegg, blåtopp, jonsokkoll, småengkall, bakkefrytle, ryllik, blåklokke, rødknapp, blåknapp, prestekrage, karve, gjeldkarve, engsyre, hvitkløver, tepperot, følblom, engsoleie, øyentrøst, stormaure, tveskjeggveronika og legeveronika. Spredt kan også mindre vanlige arter som nattfiol, harerug, hvitkurle og solblom dukke opp. Hvitkurle og solblom står på den norske rødlista for arter (2015).

Agder, og spesielt øvre Setesdal, er et kjerneområde for solblom i Norge. På frisk mark med rikere berggrunn eller på mark som tilføres rikt sigevann, kan det i tillegg vokse arter som rødsveve, skogstorkenebb, søstermarihånd, brudespore, marinøkkel og storblåfjær. Ved kysten kan man finne kystmaure, marigras og jordnøtt (Vest-Agder), og i fjellet vokser hvitkurle, grønnkurle, svarttopp, fjellbakkestjerne og snøsøte i slik kulturmark. Flere av disse er trua arter i Norge i dag.

Planter en kan finne i slåttemarkene på Agder; f.v. rødknapp, harerug, tiriltunge og engnellik. Engnellik er relativt sjelden å finne. Alle foto ES.

I de fuktigste områdene vokser gjerne arter som: hvitbladtistel, enghumleblom, krypsoleie og hanekam.

Fuktig slåttemark med mye hanekam og duskstarr på Sandøya i Tvedestrand. Foto ES.

Mange gamle slåttemarkar brukes i dag til beite eller er grodd igjen. «Tradisjonelle» slåttemarkar har derfor blitt svært sjeldne og det er spesielt viktig at gjenværende slåttemarkar holdes i hevd. Generelle restaurerings- og skjøtselstiltak er omtalt i veiledningsheftet (Svalheim et al., 2018), og konkrete råd for skjøtsel av din lokalitet beskrives i denne skjøtelsplanen. Nærmere omtale av ulike plantearter fra engene på Agder finnes i Bondens kulturmarksflora for Sørlandet (Bele et al., 2011). Mye av denne teksten om slåttemark på Sørlandet er hentet fra den.

2 Skjøtselsplan for Indre Revøy

GRUNNEIER: Svein Olav Fredriksen		ANSVAR SKJØTSEL: Svein Olav Fredriksen	
LOKALITETSVERDI I NATURBASE¹:			
Revøy indre - Slåttemark <i>A / svært stor verdi</i> NINFP2310128091 (BN00070218– A)	Revøy indre - Beitemark <i>Stor verdi</i> NINFP2310128087 (BN00088157 – A)	Revøy indre - Hagemark <i>Stor verdi</i> NINFP2310128094 (BN00088154– A)	
Revøy indre – eik 1 <i>Svært stor verdi</i> NINFP2310128089 (BN00076820– B)	Revøy indre – eik 2 <i>Svært stor verdi</i> NINFP2310128086 (BN00070218– B)		
DATO UTARBEIDING AV 1.SKJØTSELSPLAN: 2012 DATO REVIDERING: 04.03.24		DATO BEFARING (1.SKJ.PL.): 12.07.10, 23.10.10 og 21.06.12 DATO BEFARING (REVIDERING): 12.07.24	
KONTAKT MED GRUNNEIER/BRUKER (TELEFON, BEFARING, EPOST MM): Telefon og SMS dagene før befaring, befaring, telefon og SMS med spredte mellomrom i etterkant og mer intensivt ifm. utarbeidelse av plan i januar-mars 2024.			
1.SKJØTSELSPLAN UTFORMET AV : Rune Søyland, Ecofact REVIDERT UTGAVE UTFORMET AV : Espen Sommer Værland, DNV			FIRMA: Dokkadeltaet Nasjonale Våtmarkssenter AS
UTM SONE LOKALITET(ER): 33 W	NORD: 6460121	ØST: 29302	GNR./BNR.: 4225-7/1
		DEL AV VERNEOMRÅDE: Nei HVILKET VERN:	DEL AV UTVALGT KULTURLANDSKAP: Nei
NÅVÆRENDE AREAL PÅ SKJØTSELSPLAN-/NATURBASE LOKALITET:			
Revøy indre - Slåttemark <i>Ca. 13,4 daa</i> NINFP2310128091 (BN00070218– Ca. 12,9 daa)	Revøy indre - Beitemark <i>Ca. 3,5 daa</i> NINFP2310128087 (BN00088157 – Ca. 3,4 daa)	Revøy indre - Hagemark <i>Ca. 2,6 daa</i> NINFP2310128094 (BN00088154– Ca. 3 daa)	
Totalt: ca. 19,5 daa (ca. 19,3 daa)			
AREAL ETTER EVENTUELT RESTAURERING:		Ingen restaurering	

¹ Verdisettingen er definert etter faktaark for slåttemark utformet av Ellen Svalheim (Svalheim, 2018) og metodikk for konsekvensutredning (Miljødirektoratet, 2021).

2.1 Innledning

2.1.1 Bakgrunn

Gården ligger på den nordre, nesten adskilte delen av Revøy i Lyngdal kommune, Agder fylke. Bruksnavnet er Rævø indre. På dagens kart står det Revøy indre, mens det fra gammelt av (frem til omtrent 70-tallet) ble kalt for Indre øyna. Gården omfatter innmarka øst for vegen (0-20 moh.), samt et større område med utmark vest for vegen. Området er et typisk småkupert kystlandskap, med skrinne koller med eik- og furuskog, friske oppdyrka forsenkninger, lyngheier ut mot havet, og strandeng- og sump i vikene. Gården ligger i boreonemoral sone (BN) og klart oseanisk seksjon (O2). Berggrunnen på innmark og østre del av øya består av båndgneis, stedvis migmatittisk, mens den i vestre del består av granitt. Løsmassekartet oppgir at det ligger moreneavsetninger under slåttemarka, mens det er tynne marine avsetninger i forsenkningene omkring. Ellers er det tynt humusdekke over bart fjell på forhøyningene.

Skjøtselsplanen omfatter lokalitetene på innmarka, som består av slåttemark (CR), naturbeitemark (VU) og hagemark (VU). I hagemarka er det også registrert to eiker over 200 cm i diameter, og slåttemarka er det to styvingstrær av alm. Det er også flere kulturminner i området, som gravrøyser, slåtteterrasser/murer, m.m. Det ble gjort en rask befaringsreise av beitemarkene og de gamle slåttemarkene videre vestover, men ikke kystlyngheia. Disse områdene inngår ikke i denne skjøtselsplanen.

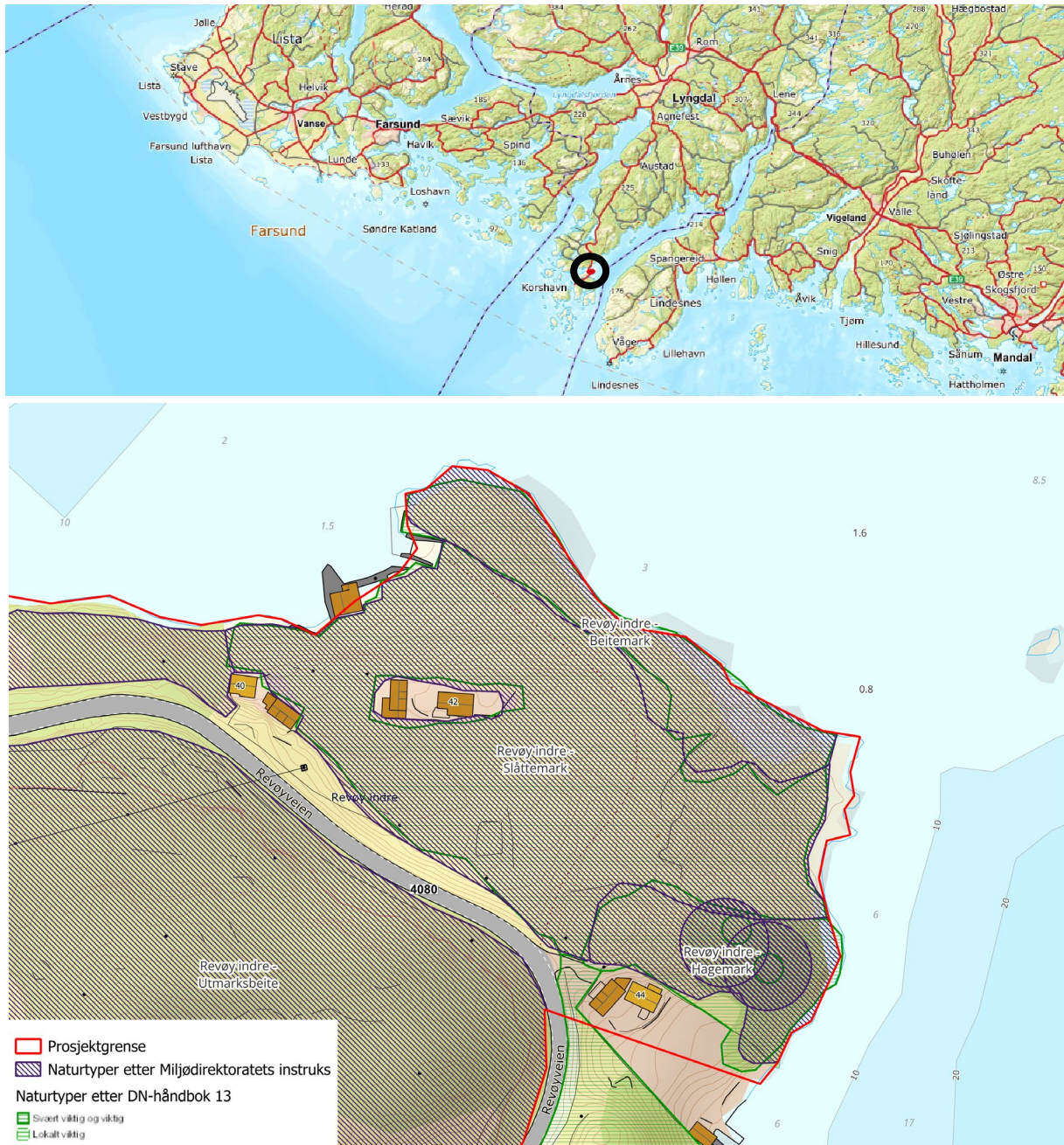
2.1.2 Kartleggingshistorikk og -metode

Denne skjøtselsplanen er en revisjon av tidligere plan fra 2012 (Søyland, 2012). Formålet med revisjonen er i første omgang å gi oppdaterte skjøtselsråd basert på den utviklingen som har vært siden forrige runde. Området ble kartlagt etter Direktoratet for naturforvaltning sin håndbok 13 (DN-håndbok 13, Anonym (2007)) ved forrige planrunde, men er i denne omgang kartlagt på nytt etter Miljødirektoratets kartleggingsinstruks (Anonym, 2023). De to instruksene inneholder litt ulikt utvalg av typer, definisjoner av disse og retningslinjer og regler for kartlegging. Dette medfører ofte noen forskjeller ved denne typen rekartlegging. Typiske forskjeller er at slåttemark er strengere definert mot tidligere gjødsle/pløyd mark («gammeleng»), og at det er strengere krav til presis utfigurering. I det aktuelle området er det imidlertid god overensstemmelse mellom de to systemene, og det er ingen vesentlige forskjeller, unntatt selvfølgelig at det er benyttet ulikt typesystem for angivelse av enheter innenfor hver lokalitet.

2.1.3 Lokalteter

Det ble kartlagt tre lokaliteter med kulturmark på gården. Disse korresponderer til de tre lokalitetene som ble kartlagt etter DN-13 ifm. forrige planrunde i 2012 av Rune Søyland og Ove Førland, som igjen er oppdateringer av lokaliteter som første gang ble registrert av Bjarne Oddane og Sten Svantesson i 2010.

Figur 1. Oversikt over gården Indre Revøy i Lyngdal sin plassering (øverst) og naturtyper registrert der (nederst). Naturtyper etter Miljødirektoratets instruks i lilla skravur, naturtyper etter DN-håndbok 13 i grønn skravur.

Slåttemark (CR)

Enga er i hovedsak intermediær og frisk, med innslag av tørreng på oppstikkende knauser. På noen av disse kommer det inn litt mer krevende arter som gulmaure. I sentrale deler av slåttemarka sør for husene er enga på grensa til fukteng, med innslag av arter som bekkeblom, hanekam, mjødurt og krypsoleie. Det er denne delen som har vært gjødsla tidligere, som gjenspeiles i artssammensetninga her med innslag av litt flere gjødselstolerante arter. Her forekommer også flere typisk isådde enggras som raigras, engreverumpe, engsvingel og timotei. Grunneier kjenner ikke til at det har vært sådd ut noe hverken i den tiden han har drevet eller av sin far. Sauene beiter heller ikke på andre enger med isådde gras, så disse har antagelig spredd seg hit på annet vis (fremmed høy, fugl, redskaper, e.l.). Ellers i enga er det et spesielt rikt og variert innslag av gras og urter knyttet til semi-naturlig mark, men noen sørlige/sørvestlige spesialister som kamgras, jordnøtt og blåmunke. I sørøst ble også gjort nyfunn av enda en sørvestlig spesialist; blodtopp. Selv om kamgras/jordnøtt-eng ikke er en kartleggingsenhet etter NiN eller vurderingsenhet på siste rødliste for naturtyper (Artsdatabanken, 2018), så er det likevel verdt å bemerke at det er en sjelden utforming i intakt og aktiv bruk, med lang kontinuitet, og som tidligere har vært vurdert til kritisk truet (Fremstad & Moen, 2001). Omkring naustet i nord og nede ved vannet i sørøst dukker det i tillegg opp flere strandarter. Grunneier rapporterer om noe økning i mengden kystbjørnekjeks, som han luker da sauene ikke spiser den. Kan skyldes noe lavere beitetrykk enn tidligere.

De dominerende kartleggingsenhetene er T32-C-4 Intermediær eng med klart hevdpreg (70%) og T32-C-6 Intermediær eng med svakt preg av gjødsling (30% av slåttemarka). Det er bare angitt kartleggingsenheter som dekker over 20% av lokaliteten, slik at det i realiteten er noe mer mikrovariasjon enn det som fremkommer. Prosentanslagene er omtrentlige.

Jevnt over er slåttemarka intakt, men det er litt variasjon i bruken og tilstand over enga. De flatere sentrale delene slås seint årlig, bortsatt fra noen mindre partier som slås hyppigere for å lage gangveger gjennom enga. De delene av enga som kan slås med tohjuls slåmaskin blir det. Brattere skrenter og knauser, slik som skråningen nord for husene, svies våren etter. Vestre del av denne skråninga, sørvest for naustet, har en del oppslag av rosebusker. Den slettere delen videre vestover slås hvert år, men det har likevel vært en spredning av mjødurt i denne enga de senere årene. Østre del av enga ned mot vannet prioriteres til slutt og blir ikke slått hvert år. De årene det ikke blir slått svies det våren etter. Likevel virker området å bli noe grønngjødsla, og det begynner å bli litt mer høyvokst vegetasjon her. Nederst i bakken her lå det ved befaringstidspunktet en kvisthaug etter rydding. Denne vil bli brent ifm. sviing av engarealene her. Engene etterbeites av sau. De siste årene 15-20 dyr, mot tidligere opp mot 50. Sauene beiter ellers i utmarka vider vestover på øya.

I bakken nord for huset står to styva almetrær i aktiv bruk. Disse er styva hvert fall én gang siden forrige plan. Grunneier begynte å styve disse for ca 30 år siden for å få mer sol på bakken til å tørke høyet. Greinene får ligge på bakken til sauene har forsynt seg, så fjernes de.

I kanten mellom slåttemarka og beitemarka, omtrent vest for husene, er det en eller flere lapper med gammel potetåker. Disse partiene er naturligvis langt mer nitrofile, og er i en lang utarmingsprosess. I området her dumpes det også noe gras fra de områdene som slås med plenslått.

Naturbeitemark (VU)

Beitemarka er i hovedsak intermediær med innslag av svakt kalkrik mark i nordre del omkring Badstuodden*. Her er det mer krevende arter som blodstorkenebb, gulmaure, flekkgrisøre (NT) og gjeldkarve. Enga er for det meste tørr, med innslag av friske partier i forsenkninger. Beitemarka har et typisk ekstensivt hevdpreg, med et rikt mangfold av typiske engarter. Det er også partier med noe lavere hevdpreg og større innslag av heiarter som blåbær, sisselrot og krypvier. Det er oppskudd av alm (EN), eik og rognasal i nordvest, og større trær av lind (NT) og eik i sørøst. Langs kystlinja er det typiske kystarter som strandsmelle, strandkjeks og slåpetorn.

De dominerende kartleggingsenhetene er T32-C-16 Svakt kalkrik tørreng med klart hevdpreg eller svakt preg av gjødsling (50%), T32-C-14 Intermediær tørreng med klart hevdpreg eller svakt preg av gjødsling (30%) og T32-C-4 Intermediær eng med klart hevdpreg (20%). Det er et bare oppgitt kartleggingsenheter som dekker over 20% av lokaliteten, slik at det i realiteten er noe mer mikrovariasjon enn det som fremkommer. Prosentanslagene er omtrentlige.

Beitetrykket og tilstanden i enga er for det meste god. Det begynner å bli en del oppslag av småtrær omkring Badstuodden som må ryddes og det er et svakt brakkleggingspreg her. Det er ikke sikkert det var like nødvendig med manuell rydding tidligere med flere beitedyr, men det virker å være et tilstrekkelig antall dyr for å holde enga i hevd med litt manuell rydding av og til.

Som nevnt over er det noen lapper med gammel potetåker i kanten mellom beitemarka og slåttemarka, hvor det også dumpes noe gras. Her er det naturligvis mer næringsrikt, og siden beitemarka ligger nedenfor dette området har det noe påvirkning ned i beitemarka.

* Heter egentlig bastevodden (bast = bindeverk, vodden = voll). Antagelig et sted hvor de tørket korn.

Hagemark (VU)

Hagemarka er i hovedsak intermediær og frisk til tørr. Enga er relativt tett tresatt med overstandere, hvor eik er vanligst. Lind (NT), alm (EN), norsk asal, hengebjørk, rogn og morell inngår også, samt noe hassel og ask (EN). Ikke alle av disse er overstandere. De sentrale delene har et klart ekstensivt hevdpreg og kan til og med tyde på å ha vært brukt noe mer intensivt langt tilbake. Ellers har hagemarka et typisk svært ekstensivt hevdpreg som gjenspeiles i en artssammensetning med en god blanding av typisk engarter og engskogarter som liljekonvall, stormarimjelle, lundrapp, skogfiol, beitesveve, knollerteknapp og jonsokkoll. Skrenten i sørøst er dominert av alm (EN) og lind (NT) og nær beiteskog.

Hagemarka har tidligere vært slått, men blir i dag kun brukt til beite. Enga er vurdert til intakt og beitetrykket er ok, men det begynner å bli en del oppslag av småtrær særlig på kollen i vest. Det kan tyde på at beitetrykket er litt lavt, men med manuell rydding tid om anna er det antagelig tilstrekkelig. I skrenten ned mot havet i øst ligger det litt kvist som kan ryddes (men det er fint om det får ligge i kanten av enga som habitat for insekter, sopp og lav).

De dominerende kartleggingsenhetene er T32-C-4 Intermediær eng med klart hevdpreg (40%), T32-C-13 Intermediær tørreng med mindre hevdpreg (30%) og T32-C-3 Intermediær eng med mindre hevdpreg (30%). Det er bare oppgitt kartleggingsenheter som dekker over 20% av lokaliteten, slik at det i realiteten er noe mer mikrovariasjon enn det som fremkommer. Prosentanslagene er omtrentlige.

Sentralt i hagemarka står det to eiker over 200 cm omkrets i brysthøyde og som dermed innfrir kriteriet for hule eiker som utvalgt naturtype (Forskrift om utvalgte naturtyper etter nml., 2011). Eikene er ikke synlig hule. Én er mellom 200 og 250 cm dbh., og den andre er mellom 250 og 300. Slike trær er viktige habitater for insekter, sopp og lav og dermed det totale artsmangfoldet i landskapet.

Utmark

Videre vestover er det utmarksområder i tilknytning til gården. Mellom gården og Dansarberget er et større område med gammel beitemark og hagemark, samt gammel slåttemark som har vært brukt til beite i lang tid og har fått et beitemarkspreg. Det er gamle oppbygde murer og slåtteterraser her som vitner om tidligere bruk. Dette området beites i dag av sau og har vært rydda frem av grunneier over en lengre periode for einer og kratt. I våte søkk, særlig på toppen sentralt, er det en del lyssiv/knappsiv. Grunneier melder at det har kommet til de senere årene. Ifm. orkanen Knud i 2018 ble det kjørt med tunge traktorer i området for å rydde rotvelt. Antagelig er det dette som har pakka jorda i de våte områdene og dermed tilrettelagt for spredning av lyssiv/knappsiv. Området som helhet har svakt ekstensivt til ekstensivt hevdpreg og er for det meste intakt. Artsmangfoldet er noe mindre her enn på innmarka, antagelig på grunn av gjengroingshistorikken, mindre variasjon i bruk og fattigere berggrunn.

Videre vestover er et større område med gammel kystlynghei. Dette området er også i aktiv bruk og brennes år om anna. Sist for 4-5 år siden. Det er imidlertid svært arbeidskrevende, bla. fordi det står flere høyspentstolper i heia som må tas hensyn til.

2.1.4 Landskapsøkologiske sammenhenger

Området omfatter et helhetlig kulturlandskap med en nær sagt intakt gradient fra innmark til utmark på et relativt avgrensa område. Natursystemene, særlig i innmarka, er intakte og svært artsrike, og innehar andre verdifulle landskapselementer som styvingstrær, store lauvtrær, gamle åkerlapper, og kulturminner som gravrøyser og slåtteterrasser. Det er økologisk variasjon knyttet til bruksform og -intensitet, og de grunnleggende økologiske forholdene: varierende kalkinnhold og tørkeutsatthet, åpne og spredt til tett tresatte områder, friskere partier på grensa mot våteng, strandnære områder, m.m.

Sauene på gården beiter kun i disse arealene, og utveksler derfor gener mellom innmarka og utmarka. Totalt sett omfatter dette et sjeldent intakt og velholdt kulturlandskap, med hele gradienten fra innmark til utmark på et relativt avgrenset og kompakt område. Utformingene er typiske for regionen, og huser en lang rekke kulturmarksarter, hvorav flere er typiske det sørlige/sørvestlige floraelementet. At området er så intakt og i aktiv bruk er svært sjeldent og av svært stor verdi.

2.2 Hensyn og prioriteringer

Det er naturligvis tatt hensyn til grunneiers kapasitet og ønsker ved revidering av skjøtselsplanen, men også generelle anbefalinger for å opprettholde et intakt og variert kulturlandskap.

Det er tatt hensyn til eiers kapasitet til å utføre foreslåtte tiltak. Det er viktig for eier med fleksibilitet i slåttetidspunkt, da dette er en tidkrevende prosess for han og det ikke hvert år er et værvindu som tillater slått og tørking i siste halvdel av juli.

Av kapasitetshensyn er det også foreslått en prioriteringsrekkefølge på tiltak som sørger for at de biologisk og kulturhistorisk mest verdifulle områdene prioriteres, og at det ivaretas et variert og representativt utvalg av områder.

2.3 Tradisjonell og nåværende drift

De sentrale delene av slåttemarka slås årlig, normalt etter 10 juli, med påfølgende etterbeite av sau. Disse beiter også i naturbeitemarka og hagemarka. De siste årene har det vært 15-20 sauer, mens det tidligere har vært opp mot 50 dyr. Skrinnere knauser og bratte skråninger som ikke lar seg slå med tohjuls slåmaskin blir heller svidd på våren, som f.eks. skråningen nord for husene. Disse områdene ble imidlertid slått med ljà i tidligere tider. De siste årene har det heller ikke vært årlig slått i bakken helt øst i slåttemarka. Årene det ikke har vært slått her har det heller vært svidd om våren. Ideelt sett brukes høyet som fôr til dyra, men det er ikke alle år det har vært lange nok tørkeperioder.

De sentrale friskeste delene av slåttemarka, sør for husene, er etter grunneiers kjennskap kun gjødslet én gang for om lag 50 år siden. Her er det også en del typisk utsådde enggras (se over). Engene er ellers for det meste ugjødslet. Flekker med gammel potetåker/grønnsakåker vitner om tidligere tiders bruk.

Før lokaliteten fikk skjøtselsplan ble slåtteeenga slått noe tidligere, gjerne rundt St. Hans. Noen år ble det også slått to ganger.. Et senere slåttetidspunkt har antagelig vært positivt for mangfoldet i enga, da flere arter rekker å sette frø. Dette hevdregimet, bare med flere sauer historisk sett, har vært det dominerende hevdregimet så lenge grunneier kan huske. Ellers tyder også vegetasjonen på svært lang kontinuitet. At antall dyr har gått litt ned og at ikke alle engarealene slås årlig, slik at den generelle bruksintensiteten har avtatt noe, synes i form av noe tegn til gjengroing i kantarealer og grønnjødsling av f.eks. bakken øst i slåttemarka.

Også hagemarka og naturbeitemarka ble slått i tidligere tider, men har kun vært beita de siste tiårene. Fordi det ikke slås lenger har det nok vært nødvendig med litt mer manuell rydding av lauvoppslag de siste åra, og i noen områder (eks. omkring Badstuodden) er det på tide med rydding igjen. I hagemarka bør en imidlertid ha en viss tanke om at det også skal være en rekruttering av nye overstandere, etter hvert som eldre trær med tiden går av. Døde trær eller greiner trengs ikke fjernes,

da disse er viktig insekthabitat, men kvist på bakken som hindrer slått og beite bør fjernes. Disse kan gjerne legges i kanten av engarealet.

2.4 Aktuelle erfaringer med skjøtselen

Grunneier har i det store og hele fulgt opp skjøtselsplan og er fornøyd med denne, men har erfart at slått etter 10 juli kan være vanskelig. Det er en tidkrevende prosess og han er for det meste alene om arbeidet. Det er ikke alltid det kommer et værvindu som treffer med dette tidspunktet. Det er derfor viktig for han med mer fleksibilitet ift. slåttetidspunkt. Da er det også mer sannsynlig at han får brukt høyet til fôr. Alternativt må det anskaffes hjelp til slåtten. Videre har det vært mer aktuelt for han med sviing av mindre knauser og bratte partier på vårparten enn manuell slått med ljå eller ryddesag. Videre har han en utdatert høyvender og behov for ny. Om han ikke allerede har ryddesag, så er det noe han bør vurdere til manuell rydding av lauvoppslag i naturbeitemarka og hagemarka.

2.5 Artsmangfold og eventuelle observerte endringer

Det ble registrert 124 arter ifm. revisjon av skjøtselsplanen. Mange av disse var registrert fra før, noen i Artskart, andre bare nevnt i rapport. Fordi den tidligere informasjonen ligger litt spredt, og det er uvisst hvilken tid, kompetanse og ambisjon tidligere kartleggere har hatt til artsregistreringer, så er det vanskelig å si noe helt sikkert om systematiske endringer. Basert på beskrivelser og bilder i gammel skjøtselsplan og grunneiers opplysninger danner det seg imidlertid et inntrykk av at det generelt har vært relativt lite endring siden forrige runde. Også den gang var det noe oppslag av småtrær i hagemarka og det nevnes noe oppslag av eik i beitemarka. Det har antagelig blitt noe mer oppslag har siden den gang. Grønngjødslinga i østre del av slåttemarka og litt gjengroing i bakken i vestre del kan ha tiltatt noe siden forrige runde. Det kan kanskje også ha vært noe økning i mengden kystbjørnekjeks. Ellers er det grunn til å tro at artsmangfoldet bør være stabilt eller økende så lenge området har vært skjøtte med sein slått og moderat etterbeite.

Ift. enkeltarter er det to forskjeller fra forrige runde:

- Epletreet ved strandkanten i øst ble i denne omgang vurdert til, og registrert som, villeple (VU). Treet er neppe genetisk reint villeple, men vurdert til å være «mest» villeple.
- I det samme området ble det også registrert blodtopp, som angivelig ikke var kjent fra før. Denne populasjonen ligger helt i østkanten av artens naturlige utbredelsesområde i Norge.

2.6 Evaluering/vurdering av skjøtselen

OPPSUMMERENDE VURDERING	I HØY GRAD	I MIDDELS GRAD	I LITEN GRAD
Har skjøtselen vært tilfredsstillende for å oppnå målene, jf skjøtselsplanen som nå revideres?	X		
Bør skjøtselen endres for neste skjøtselsplanperiode (neste 5 år)?			X
Er det realistisk at lokaliteten holdes i hevd de neste 5 åra?	X		

Begrunnelse:

Engene har for det meste hatt en positiv utvikling siden forrige runde. Det er imidlertid ønskelig med noen mindre endringer mht. slåttetidspunkt og håndtering av noen partier av slåttemarka.

Det kan imidlertid bemerkes at det ikke bør bli lavere beitetrykk enn det er i dag.

2.7 Mål for verdifull slåttemark

HOVEDMÅL FOR LOKALITETEN(E):

Hovedmålet videreføres slik det står i forrige skjøtselsplan:

1. *Det helhetlige kulturlandskapet med sjelden slåtteengvegetasjon, hagemark og naturbeitemark skal opprettholdes ved videreføring av tradisjonell drift.*

EVENTUELLE SPESIFIKKE MÅL FOR DELOMRÅDER:

Delmålene videreføres slik det står i forrige skjøtselsplan:

1. *Det store arealet med slåtteeng i god hevd skal opprettholdes.*
2. *Hagemarka skal holdes lysåpen med spredt tresetting av store trær.*
3. *Naturbeitemarksarealer som ikke slås skal holdes åpne ved aktiv skjøtsel og beite.*
4. *Kantarealer, bratte partier og småfelter med begynnende lauvoppslag skal ryddes og slås så ofte at disse holdes i hevd.*

TILSTANDSMÅL FOR ENKELTE AV ARTENE:

Tilstandsmål videreføres slik det står i forrige skjøtselsplan, med noen mindre presiseringer og ett tilleggspunkt (5):

1. *Den store artsvariasjonen og sjeldne arter som f.eks. kamgras, musekløver og bakkeveronika skal opprettholdes ved tradisjonell drift.*

2. Gamle trær av f.eks. eik, alm, lind, svarthyll, bjørk og rognasal skal ivaretas, og livsmiljøet for sjeldne lavararter og andre arter knyttet til kontinuitet skal opprettholdes. Det skal også sørges for rekruttering av nye trær som kan bli store og gamle.
3. Lokalt sjeldne arter som f.eks. flekkgriseøre, blodstorkenebb og blodtopp skal opprettholdes i åpne naturbeitemarker.
4. Problematisk arter som høymol, myrtistel og kystbjørnekjeks skal ikke få økt utbredelse.
5. De to styva almetræra nord for huset skal skjøttes og ivaretas.

2.8 Restaureringstiltak (engangstiltak eller tiltak som gjennomføres over en avgrensa periode)

Nummer henviser til nummerering av områder i Figur 2.

RESTAURERINGSTILTAK (KORT BESKRIVELSE, REDSKAPSBRUK M.M.)	PRIORITERING (ÅR)	AREAL/ (DEL)OMRÅDE	TIDSRUM (MND/UKE)
Hogst av store trær som står under vegen helt vest i slåttemarka (5) for å hindre for mye skygge over slåttemarka. Grunneier pleier å gjøre dette år om anna, ca. hvert 7-8 år.	Innen neste revisjon	Øst i slåttemarka	

2.9 Skjøtselstiltak (tiltak som gjentas årlig)

2.9.1 Slått

Nummer henviser til nummerering av områder i Figur 2.

SLÅTTETILTAK (KORT BESKRIVELSE, REDSKAPSBRUK M.M.)	PRIORITERING (ÅR)	AREAL/ (DEL)OMRÅDE	TIDSRUM (MND/UKE)
<p>Slått i slåttemarka</p> <p><i>Utstyr og metode:</i> tohjuls slåmaskin og ljå eller kantklipper. Høyet må bakketørkes og vendes. Knauser og skrenter som ikke slås bør svies neste vår. Om høyet ikke benyttes til fôr, så bør det brennes på tradisjonelt benyttede brennsteder eller transporteres bort.</p> <p><i>Tidspunkt:</i> seint, ideelt sett etter 10 juli. Det bør tilstrebes å drøye slått til etter dette så langt det lar seg gjøre, men det må tilpasses etter sesong og kapasitet. Oppstart én til to uker tidligere kan være positivt om høyet kan brukes som fôr. Dette er også i tråd med</p>	Årlig	Slåttemark (og gjerne så langt opp i Hagemark som mulig)	Juli

historisk bruk på gården. Men av hensyn til det biologiske mangfoldet er det viktig at det er en balanse hvor tidligere slått ikke skjer for ofte. Ved tidligere slått så bør mindre deler settes igjen og slås seinere, slik at noen individer av de seintblomstrende artene får satt frø. På en annen side så kan fremmede høy føre med seg frø fra ugras og fremmedarter som kan spre seg i enga, slik at det er i seg selv et viktig tiltak å minimere behovet for fremmed høy, og heller bruke stedegent høy.

Prioritering: (1) de sentrale intakte delene av slåttemarka, (2a og b) bakken i vest, (3) bakken i øst.

Merknader:

- Det er viktig å fortsette å svi hvert år i 2a, og om det blir tiltakende med oppslag av busker og trær så kan det ryddes etter behov. Evt. kan det også slås her år om anna med ryddesag/kantklipper. Det kan i så fall gjøres litt tidlig om det må til for å få tid (men se 2.9.2 Beiting).
- Bakken i øst (3): det er bedre å slå denne litt tidlig år om anna enn at det slås for sjeldent. Det trengs ikke å slås helt ned mot vannkanten hvert år, da blodtopp har liten populasjon og er seintblomstrende. Det er viktig å fortsette med sviing år det ikke slås, men gjerne hvert år i en periode siden det har vært noe grønn gjødsling.
- Det bør slås og ryddes tett opptil kulturminner for å holde disse åpne.
- Gras fra stislåtten bør enten fjernes eller brennes på tradisjonelle brennplasser (8).

Generelt gjelder for skjøtselsslått (for forklaring se veiledningshefte):

- Slåtten bør skje etter at de fleste artene har blomstret og satt frø (som regel ikke før i siste halvdel av juli). Slåttetidspunktet vil variere fra år til år ut fra variasjoner i været og vekstsesongen. Følg derfor med på blomstring og frøsetting!
- Graset bakketørkes 2-3 dager før det fjernes fra området.
- Områdene kan slås med liten lett traktor med slåmaskin, tohjuls slåmaskin eller ljà, avhengig av bratthet. Kantklipper med senn kan og benyttes på mindre areal der det er vanskelig å komme til med maskiner.
- Ikke bruk tunge maskiner, spesielt i de fuktige partiene, som kan påføre komprimering av jorda og kjøreskader.
- Unngå bruk av kunstgjødsel, gylle eller store mengder bløt husdyrgjødsel (se veileder).

2.9.2 Beiting

Nummer henviser til nummerering av områder i Figur 2.

BEITETILTAK (KORT BESKRIVELSE, REDSKAPSBRUK M.M.)	PRIORITERING (ÅR)	AREAL/ (DEL)OMRÅDE	TIDSRUM (MND/UKE)
<p>Beiting av innmarka</p> <p>Det bør fortsatt være etterbeite av sau på alle engarealene på innmarka. Det bør helst ikke bli færre beitedyr enn det er i dag. Dyra må ikke tilleggsføres og de bør ikke beite på enger med isådd gras før de beiter her, for å hindre spredning av uønska arter inn i enga.</p> <p>Grunneier ønsker å gjerde inn bakken i vest (2a og 2b) og teste ut beiting gjennom større deler av sesongen for å på bukt med gjengroing. Området er krevende å slå. Han kan gjerne prøve seg frem med litt ulike regimer, vekselbruk eller beite hele sesongen noen år. Det bør imidlertid tilstrebes å bevare slåttemarkskarakteristikken.</p>	Årlig	Alle	Etter slått

Generelt gjelder for beiting i slåttemark (for forklaring se veiledningshefte):

- Beiting er positivt for slåttemarka, og har vært tradisjon mange steder.
- Høstbeiting hindrer opphopning av daugras (som gir grønnkjødsling) og letter spiringen neste vår.
- Beiting gir tråkkspor som frøplanter kan spire i.
- Hvis arealet vårbeites, blir slåtten seinere (da blomstring/frøsetting kommer seinere i gang)
- Unngå tilleggsføring inne på slåttemarka.
- Sett alltid dyrevelferden og førtilgangen i høysetet.
- Tunge storferaser bør ikke beite slåttemark (pga. tråkkskader).
- Slåttemark med rik vårblostring (f.eks. med tidligblomstrende orkideer og marinøkler) bør ikke beites.
- Beit gjerne nærliggende skog, hagemark eller naturbeiter i sammenheng med slåttemarka. Det vil gi utveksling av frø og gener mellom ulike arealer.
- Isådde, fulldyrka kulturrenger bør ikke beites sammen med slåttemarka. Dette for å hindre spredning av uønska arter inn i slåttemarka.

2.9.3 Andre aktuelle skjøtselstiltak

Nummer henviser til nummerering av områder i Figur 2.

TILTAK (KORT BESKRIVELSE, REDSKAPSBRUK M.M.)	PRIORITERING (ÅR)	AREAL/ (DEL)OMRÅDE	TIDSRUM (MND/UKU)
<p>Styving av alm</p> <p>Styvingstræra nord for huset bør fortsatt skjøttes med kapping av greiner med omtrent 5-7 års intervall på sommer-ettersommer.</p>	Hvert 5-7 år		Juni – August
<p>Rydding av lauvoppslag</p> <p><i>Metode:</i> Det bør regelmessig ryddes lauvoppslag med ryddesag i alle engarealer der hvor det er nødvendig for å hindre skygge og gi beitedyra tilgang. I hagemarka kan det også kappes mindre greiner og greiner lavt på større trær, der hvor dette er nødvendig for å bedre lystilgangen. Kvist og greiner bør samles opp og brennes på tradisjonelle brennsteder eller transporteres vekk.</p> <p><i>Prioritering:</i> lauvoppslag i naturbeitemark omkring Badstuodden (7), skråning vest for naust (2a og 2b) og omkring vestre topp i hagemarka (6). Her bør det ryddes innen de neste par sesongene.</p> <p><i>Merknader:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Det er imidlertid viktig å ha en tanke for fremtidig rekruttering av overstandere. Til dette bør alm, ask og lind prioriteres, evt. også eik. - Generelt bør store trær og døde trær få stå. 	Etter behov	Alle, men se Prioritering	
<p>Lyssiv/knappsiv i utmarka</p> <p>Artene ekspanderer i fuktig tettpakka jord. Antagelig har de kjørt traktorer her som har pakka jorda og gitt vekstvilkår for disse artene. For å få bukt med de er det om å gjøre å få løsna opp jorda igjen og tilført oksygen. Siden det gjelder veldig små områder så går det an å prøve seg frem med høygaffel eller annet manuelt redskap. Evt. kan lokale idrettslag eller andre som kan ha slisseredskaper til tohjulsstraktor e.l. kontaktes. Det er viktig å gjøre dette når området er på det tørreste, gjerne midt på sommeren.</p>			

Figur 2. Kart med oversikt over naturtyper og skjøtselssoner som krever spesielle tiltak/hensyn utover de generelle skjøttselrådene. Se tekst og tabeller for utfyllende informasjon. Nummerering: 1. Sentrale slåttemarksområder, 2a. Skråning i vest; litt gjengrodd – rosebusker, 2b. Skråning i vest; litt gjengrodd – mjørdurt, 3. Bakke i øst; grønngjødsle, 4. Kant mot hagemark; slå om mulig, 5. Kant mot slåttemark; rydde for større trær, 6. Hagemark; rydde for oppslag, 7. Beitemark; rydde for oppslag, 8. Ca. plassering potetåker og gras fra plenslått.

2.10 Oppfølging av skjøttselplanen

NESTE REVIDERING/EVALUERES ÅR:

2028

BEHOV FOR YTTERLIGERE REGISTRERING AV SPESIFIKKE NATURTYPER OG/ELLER ARTSGRUPPER:

Ved befaring ble det også deler av den tilhørende utmarka undersøkt. De undersøkte områdene omfatter hagemark, naturbeitemark og gamle slåttemark, mens det videre utover er et område med intakt kystlynghei i aktiv bruk (ikke befar). Det er unikt med et så intakt helhetlig kulturlandskap, med stor variasjon i hele gradienten fra innmark til utmark. Det bør opprettes en helhetlig forvaltningsplan for hele området, og en plan for videreføring av området etter nåværende grunneier gir seg. Det er ingen som står klare til å ta over gården, slik at videreføring av dette landskapet vil være helt betinga av fremtidig eier sitt engasjement. Om mulig bør det finnes en ordning for å sikre videreføring av et unikt og svært verdifullt kulturlandskap. At disse områdene er i god tilstand (i stor grad takket være grunneiers egeninnsats de siste tiårene) og forekommer på et relativt kompakt område, byr på en spesielt god mulighet for ivaretagelse av et helhetlig kulturlandskap på Sørlandet.

GJENNOMFØRTE ELLER PÅBEGYNT TILTAK SOM ER FINANSIERT DE SISTE 5 ÅRA:

PERSON(-ER) SOM HAR ANSVAR FOR Å GJENNOMFØRE TILTAKENE I SKJØTSELSPLANEN:

Svein Olav Fredriksen

2.11 Bilder fra lokaliteten(e)

Figur 3. Oversikt over slåttemarka på Indre Revøy. Øverst: fra porten i sørvest mot huset. Noen deler av enga slås ved ordinær plenslått. Midten og nederst: stort artsmangfold i de sentrale delene av enga. Enga er intakt og i god tilstand.

Figur 4. Øverst: skråningen nordvest i slåttemarka viser tegn til gjengroing med rosebusker og mjøddurt. Midten: I overgangen mellom slåttemarka og beitemarka er det partier med gammel potetåker med mer nitrofil vegetasjon. Nederst: i det samme området er det også dumpa gras fra plenslått.

Figur 5. Det står to styva almetrær i skråningen nord for husene. Disse har vært styva siden forrige planrunde og er i god tilstand.

Figur 6. Fra naturbeitemarka øst for slåttemarka. Den er for det meste intakt og beites med passende beitetrykk, men det begynner å komme en del oppslag av eik og andre busker og lauvtrær omkring Badstuodden i nord (nederst).

Figur 7. Fra hagemarka sørøst på gården. Øverst: kanten mellom hagemarka og slåttemarka kan gjerne slås år om anna om det lar seg gjøre. Det er overstandere av ulikt treslag, med overvekt av eik. Midten: vegetasjonen her har en blanding av typiske engarter og engskogsarter. Nederst: sentrale deler av hagemarka litt frodigere.

Figur 8. Øverst: det ligger litt døde kvister i kanten av hagemarka ut mot vannet. Nederst: På den vestre toppen begynner det å komme litt oppslag av lauvtrær. Her bør det ryddes på sikt.

Figur 9. Det er flere store trær i hagemarka, bla. to eiketrær over 200 dbh. (Øverst og nede venstre. Nede høyre: sørøst i hagemarka har enga karakter av beiteskog. Her står det også ei stor ask.

Figur 10. Videre vestover fra innmarka er det gamle slåttemarker med flotte slåtteterraser og beitemark (øverst), og enda videre er det kystlynghei (nederst). De gamle slåtte- og beitemarkene har gradvis blitt rydda frem siden 70-tallet og beites i dag av sau. Samlet sett utgjør hele gården med innmark og utmark et sjeldent intakt og velholdt helhetlig kulturlandskap.

Vedlegg 1 – Begrunnelse for verdivurdering

I forbindelse med kartlegging etter ny instruks er det også ny metode for verdivurdering. For å angi verdi etter samme prinsipp som for DN-håndbok 13 (A/B/C) benyttes faktaark for slåttemark (Svalheim, 2018). Verdi etter denne metoden er kun vurdert for lokaliteten med slåttemark.

Verdivurderingen baserer seg på fem parametere, som hver får skår lav vekt, middels vekt eller høy vekt. Disse legges så sammen til en samlet verdivurdering.

- Størrelse
- Artsmangfold (rødlistearter og tyngdepunktarter)
- Tilstand (grad av gjengroing)
- Påvirkning (dagens bruksregime og restaureringspotensiale)
- Landskapsøkologi (tilknytning til annen verdifull kulturmark og kulturelementer).

Det er også gitt en veldig kort redegjørelse for hvilken verdi hver eng får etter metodikk for konsekvensutredninger (Miljødirektoratet, 2021), som bla. legger forskrift om utvalgte naturtyper etter naturmangfoldloven (Forskrift om utvalgte naturtyper etter nml., 2011) til grunn. Denne verdivurderingen er gjort for alle lokaliteter. For mer informasjon om lokalitetene, se Vedlegg 2.

Revøy indre - Slåttemark

Revøy indre slåttemark får **verdi A**. Til grunn for dette ligger:

- **Høy vekt** på størrelse: over 1 daa.
- **Middels vekt** på typevariasjon: 2 kartleggingsenheter, men trekker mot høy fordi det er et parti svært nær fukteng, og fordi det forekommer flere kartleggingsenheter som ikke fremkommer på grunn av den høye inngangsverdien på 20% dekning.
- **Høy vekt** på artsamangfold: over 20 tyngdepunktarter i primært basefattig eng. Forekomst av én nær trua art (flekkgriore, NT), én sårbar art (villeple, VU) og én sterkt trua art (alm, EN).
- **Høy vekt** på tilstand: i bruk og uten gjenveksttrær.
- **Høy vekt** på påvirkning: i aktiv bruk med ekstensivt hevdregime.
- **Høy vekt** på landskapsøkologi: andre verdifulle enger i umiddelbar omkrets, med god tilknytning. Relativt stor landskapsøkologisk variasjon med ulike typer eng og hei, og andre landskapselementer.

Enga har svært høy lokalitetskvalitet og kvalifiserer derfor til utvalgt naturtype slåttemark, og får med det **svært stor verdi** etter metode for konsekvensutredning.

Revøy indre - Beitemark

Naturbeitemark er sårbar (VU) på rødlista for naturtyper (Artsdatabanken, 2018) og lokaliteten har høy lokalitetskvalitet, og får derfor **stor verdi** etter metode for konsekvensutredning.

Revøy indre - Hagemark

Hagemark er sårbar (VU) på rødlista for naturtyper (Artsdatabanken, 2018) og lokaliteten har høy lokalitetskvalitet, og får derfor **stor verdi** etter metode for konsekvensutredning.

Revøy indre - eik 1

Eika har diameter over 200 cm i brysthøyde, står utenfor produktiv skog og har høy lokalitetskvalitet. Den kvalifiserer derfor til utvalgt naturtype hule eiker og får derfor **svært stor verdi** etter metode for konsekvensutredning.

Revøy indre - eik 2

Eika har diameter over 200 cm i brysthøyde, står utenfor produktiv skog og har høy lokalitetskvalitet. Den kvalifiserer derfor til utvalgt naturtype hule eiker og får derfor **svært stor verdi** etter metode for konsekvensutredning.

Vedlegg 2 – Lokalitetsbeskrivelser

Områdenavn	Revøy indre - Slåttemark
NiN-ID	NINFP2310128091
Naturtype	Slåttemark (CR)
Lokalitetskvalitet	Svært høy kvalitet
Størrelse	13431 m2
Kartleggingsenhet(er)	T32-C-4 intermediær eng med klart hevdpreg T32-C-6 intermediær eng med svakt preg av gjødsling
Kartlagt dato	12.07.2023
Kartlagt av	Espen Sommer Værland
Tilstand	God
Tilstandsbeskrivelse	Ingen variabler trekker ned og tilstand er vurdert til god. Enga er sammensatt av flere deler som skjøttes på litt ulikt vis. De store slette partiene slås årlig, mens bratte skråninger og knauser svies på våren. Bakken i øst slås noen år og svies om ikke. Hele enga etterbeites av sau. De siste årene 15-20 sau, tidligere opp mot 50. Stiene og noen skyggefulle partier slås hyppigere. Jevnt over er bruken vurdert til ekstensiv. Enga er også vurdert til jevnt over å være intakt, selv om noen partier bærer preg av litt for lav hevd, eks. skråning sørvest for naust som gror igjen med rosebusker og mjødukt og bakke i øst som bærer noe preg av grøntgjødsling. Vegetasjonen tyder på at deler av enga tidligere har vært gjødslet (en gang for ca 50 år siden), men den gjødsles ikke nå. Det er også et parti med gammel potetåker mot beitemarka i øst som naturligvis bærer større preg av gjødsling. I det samme området dumpes det noe gras, som gir lokal gjødslingseffekt. Og i bunnen av bakken i øst ligger det igjen en kvisthaug fra rydding som vil kunne gi lokal gjødslingseffekt om den ikke fjernes. Det er ikke funnet fremmede arter på lokaliteten.
Naturmangfold	Stort
Naturmangfoldsbeskrivelse	Naturmangfold er vurdert til stort på grunn av antall rødlistearter. Enga er av moderat størrelse og det ble funnet noen (7) habitatspesifikke arter. Enga har et svært rikt artsmangfold, og forekomst av mange andre typiske engarter, deriblant noen mer eksklusive sørlige/vestlige arter. Enga er hovedsakelig frisk og intermediær og 2 utslagsgivende kartleggingsenheter forekommer med over 20% dekning. Det er også innslag av tørreng på knauser og skråninger (av og til rikere, opp mot svakt kalkrik), og på flata sør for husene er det nesten på grensa mot fukteng. Her er det også innslag av en del insådde gras, som raigras, engsvingel, timotei og engreverumpe. I skråningen nord for husene står det to styva almetrær. Av rødlistearter ble det under kartleggingen funnet villeple på lokalitetsgrensa i øst (VU, antagelig hybrid, men mest villeple), mens det tidligere er registrert alm (EN, 2012) og flekkgrisøre (NT, 2018) (ask og alm medregnes ikke i vektning av naturmangfold).

Områdenavn **Revøy indre - Beitemark**

NiN-ID	NINFP2310128087
Naturtype	Naturbeitemark (VU)
Lokalitetskvalitet	Høy kvalitet
Størrelse	3553 m2
Kartleggingsenhet(er)	T32-C-4 intermediær eng med klart hevdpreg T32-C-14 intermediær tørreng med klart hevdpreg eller svakt preg av gjødsling T32-C-16 svakt kalkrik tørreng med klart hevdpreg eller svakt preg av gjødsling
Kartlagt dato	12.07.2023
Kartlagt av	Espen Sommer Værland
Tilstand	God
Tilstandsbeskrivelse	Ingen variabler trekker ned og tilstand er vurdert til god. Enga beites av sau etter tilgrensende slåttemark er slått, tilsvarende nokså ekstensiv bruk (dels ekstensiv) og er i det store og hele intakt. Omkring Badstuodden begynner det å komme noe oppslag av busker og småtrær og området her har et svakt brakkleggingspreg. Det er noen små flekker med gammel potetåker som i tillegg svies hvert år. Vegetasjonen tyder på at enga tidligere ikke har vært gjødslet (utenom flekkene med potetåker) og den gjødsles ikke nå. Det er ikke funnet fremmede arter på lokaliteten.
Naturmangfold	Moderat
Naturmangfoldsbeskrivelse	Naturmangfold er vurdert til moderat på grunn av antall kartleggingsenheter og rødlistearter. Enga er av relativt liten størrelse og det ble funnet relativt få (5) habitatspesifikke arter. Enga har likevel et rikt mangfold av andre mer eller mindre typisk engarter. Enga er hovedsakelig frisk til tørr og intermediær til svakt kalkrik, og 3 utslagsgivende kartleggingsenheter forekommer med over 20% dekning. Det forekommer også mindre partier med tørreng med mindre hevdpreg (hvor det er større innslag av lyngvekster) og noen flekker med gammel potetåker. Østre del av enga er tresatt med eik og lind. Av rødlistearter ble det under kartleggingen funnet flekkgrisøre (NT, også registrert i 2012) og lind (NT), mens det tidligere er registrert alm (EN, 2012)(ask og alm medregnes ikke i vektning av naturmangfold).

Områdenavn Revøy indre - Hagemark

NiN-ID	NINFP2310128094
Naturtype	Hagemark (VU)
Lokalitetskvalitet	Høy kvalitet
Størrelse	2634 m2
Kartleggingsenhet(er)	T32-C-3 intermediær eng med mindre hevdpreg T32-C-4 intermediær eng med klart hevdpreg T32-C-13 intermediær tørreng med mindre hevdpreg
Kartlagt dato	12.07.2023
Kartlagt av	Espen Sommer Værland
Tilstand	God
Tilstandsbeskrivelse	<p>Ingen variabler trekker ned og tilstand er vurdert til god. Enga beites av sau etter tilgrensede slåttemark er slått, tilsvarende nokså ekstensiv bruk (dels ekstensiv) og er intakt. Det er dels noe oppslag av eik, spesielt på vestre topp, som gir et svakt brakkleggingspreg her. I skråningen ut på sjøen ligger det en del tørr kvist som kan ryddes der hvor det er rimelig farbart. Enga var tidligere også brukt til slått, men er kun beita i nyere tid. Vegetasjonen tyder på at eng tidligere ikke har vært gjødslet og den gjødsles ikke nå. Midtpartiet på flata kan kanskje ha vært brukt noe mer intensivt langt tilbake. Til forskjell fra tidligere DN13-figur (BN00088154) så er grensa trukket noe inn fra naboeiendommen i sør, da disse arealene ble ansett som for gjødslet. Det er ikke funnet fremmede arter på lokaliteten.</p>
Naturmangfold	Moderat
Naturmangfoldsbeskrivelse	<p>Naturmangfold er vurdert til moderat på grunn av antall kartleggingsenheter og rødlistearter. Enga er av relativt liten størrelse og det ble funnet relativt få habitatspesifikke arter (6). Det er likevel et rikt artsmangfold og mange typiske engarter. Enga er hovedsakelig frisk til tørr og intermediær og 3 utslagsgivende kartleggingsenheter forekommer med over 20% dekning. Det er relativt tett med overstandere i eng, hvor eik er klart vanligst. Det er også innslag av lind, alm, norsk asal, hengebjørk, rogn og morell, samt noe hassel og ask, men ikke alle er overstandere. I skråningen i sørøst er det et part dominert av alm og lind som er nær beiteskog. Av rødlistearter ble det under kartleggingen funnet ask (EN), alm (EN, også registrert i 2012) og lind (NT) (ask og alm som ikke er overstandere medregnes ikke i vektning av naturmangfold).</p>

Områdenavn   Revøy indre – eik 1

NiN-ID	NINFP2310128089
Naturtype	Hule eiker (Utvalgt naturtype)
Lokalitetskvalitet	Høy kvalitet
Størrelse	700 m2
Kartleggingsenhet(er)	T32-C-6 intermediaær eng med svakt preg av gjødsling
Kartlagt dato	12.07.2023
Kartlagt av	Espen Sommer Værland
Tilstand	God
Tilstandsbeskrivelse	Ingen variabler trekker ned og tilstand er vurdert til god. Eika står i hagemark med semi-naturlig eng. Det er ingen gjenvekstrær og busksjiktdekinga er svært lav. Eika er omgitt av andre overstandere, og tresjiktdekinga er omtrent 50-75%.
Naturmangfold	Moderat
Naturmangfoldsbeskrivelse	Naturmangfold er vurdert til moderat på grunn av eikas størrelse. Eikas omkrets er mellom 250 og 300 og har for det meste glatt og jevn bark. Mosedekninga er relativt høy. Eika er ikke synlig hul. Ingen rødlistearter av karplanter, moser, sopp og lav ble registrert og ingen rødlistearter av karplanter, moser, sopp og lav er kjent fra før.

Områdenavn   Revøy indre – eik 2

NiN-ID	NINFP2310128086
Naturtype	Hule eiker (Utvalgt naturtype)
Lokalitetskvalitet	Høy kvalitet
Størrelse	700 m2
Kartleggingsenhet(er)	T32-C-3 intermediær eng med mindre hevdpreg
Kartlagt dato	12.07.2023
Kartlagt av	Espen Sommer Værland
Tilstand	God
Tilstandsbeskrivelse	Ingen variabler trekker ned og tilstand er vurdert til god. Eika står i hagemark med semi-naturlig eng. Det er ingen gjenvekstrær og busksjiktdekinga er svært lav. Eika er omgitt av andre overstandere, og tresjiktdekinga er omtrent 50-75%.
Naturmangfold	Moderat
Naturmangfoldsbeskrivelse	Naturmangfold er vurdert til moderat på grunn av forekomst av sprekkebark. Eikas omkrets er mellom 200 og 250 cm og har for det meste glatt og jevn bark, men noen barksprekker over 15 mm dybde. Mosede kinga er relativt høy. Eika er ikke synlig hul. Ingen rødlistearter av karplanter, moser, sopp og lav ble registrert og ingen rødlistearter av karplanter, moser, sopp og lav er kjent fra før.

Vedlegg 3 – Artslister

Tabell 1. Arter registrert på gården Indre Revøy i Lyngdal. Kategori: LC = intakt, NT = nær truet, VU = sårbar, EN = sterkt truet, CR = kritisk truet, LO = lav risiko, PH = potensielt høy risiko, HI = høy risiko, SE = svært høy risiko, NA = ikke egnet, NE = ikke vurdert, NR = ikke risikovurdert. SI = slåttemarka, Bm = naturbeitemarka, Ha = Hagemarka. DNV = registrert av DNV ifm. befarings i 2023. Arter fra forrige planrunde er ikke nødvendigvis registrert i Artskart, slik at artslisten ikke er komplett.

Vitenskapelig navn	Norsk navn	Artsgruppe	Kategori	SI	Bm	Ha	DNV
<i>Achillea millefolium</i>	ryllik	Karplanter	(LC)	X			X
<i>Agrostis capillaris</i>	engkvein	Karplanter	(LC)	X		X	X
<i>Agrostis stolonifera</i> subsp. <i>straminea</i>	fjærekrypvein	Karplanter	(LC)	X			X
<i>Aira praecox</i>	dvergsmyle	Karplanter	(LC)	X		X	X
<i>Ajuga pyramidalis</i>	jonsokkoll	Karplanter	(LC)			X	X
<i>Allium oleraceum</i>	vill-løk	Karplanter	(LC)	X			X
<i>Alopecurus pratensis</i> subsp. <i>pratensis</i>	engreverumpe	Karplanter	(LC)	X			X
<i>Angelica sylvestris</i>	sløke	Karplanter	(LC)		X		X
<i>Anthoxanthum odoratum</i>	gulaks	Karplanter	(LC)	X		X	X
<i>Anthriscus sylvestris</i> subsp. <i>sylvestris</i>	hundekjeks	Karplanter	(LC)	X		X	X
<i>Aria obtusifolia</i>	norsk asal	Karplanter	(LC)	X	X	X	X
<i>Armeria maritima</i>	fjærekoll	Karplanter	(LC)	X			X
<i>Arrhenatherum elatius</i>	hestehavre	Karplanter	(LC)		X		X
<i>Athyrium filix-femina</i> subsp. <i>filix-femina</i>	skogburkne	Karplanter	(LC)	X			X
<i>Atriplex prostrata</i>	tangmelde	Karplanter	(LC)	X			X
<i>Avenula pubescens</i>	dunhavre	Karplanter	(LC)	X		X	X
<i>Betula pendula</i>	hengebjørk	Karplanter	(LC)			X	X
<i>Bromus hordeaceus</i>	lodnefaks	Karplanter	(LC)	X			X
<i>Caltha palustris</i>	bekkeblom	Karplanter	(LC)	X			X
<i>Caltha palustris</i> subsp. <i>palustris</i>	stor bekkeblom	Karplanter	(LC)	X			
<i>Campanula rotundifolia</i>	blåklokke	Karplanter	(LC)	X		X	X
<i>Carex leporina</i>	harestarr	Karplanter	(LC)			X	X
<i>Carex muricata</i>	piggstarr	Karplanter	(LC)		X		X
<i>Carex pallescens</i>	bleikstarr	Karplanter	(LC)	X			X
<i>Centaurea jacea</i>	engknoppurt	Karplanter	(LC)	X		X	X
<i>Cerastium fontanum</i> subsp. <i>vulgare</i>	ugrasarve	Karplanter	(LC)	X		X	X
<i>Conopodium majus</i>	jordnøtt	Karplanter	(LC)	X		X	X
<i>Convallaria majalis</i>	liljekonvall	Karplanter	(LC)			X	X
<i>Corylus avellana</i>	hassel	Karplanter	(LC)			X	X
<i>Crataegus rhipidophylla</i> var. <i>rhipidophylla</i>	skoghagtorn	Karplanter	(LC)		X		X
<i>Cynosurus cristatus</i>	kamgras	Karplanter	(LC)	X		X	X
<i>Dactylis glomerata</i>	hundegras	Karplanter	(LC)	X		X	X
<i>Deschampsia cespitosa</i> subsp. <i>cespitosa</i>	sølvbunke	Karplanter	(LC)	X			X

<i>Digitalis purpurea</i>	revebjelle	Karplanter	(LC)	X		X
<i>Dryopteris filix-mas</i>	ormetelg	Karplanter	(LC)	X		X
<i>Epilobium montanum</i>	krattmjølke	Karplanter	(LC)	X		X
<i>Euphrasia nemorosa</i>	gråøyentrøst	Karplanter	(LC)	X		X
<i>Festuca rubra</i>	rødsvingel	Karplanter	(LC)	X		X
<i>Filipendula ulmaria</i>	mjødurt	Karplanter	(LC)	X		X
<i>Galeopsis tetrahit</i>	kvassdå	Karplanter	(LC)		X	X
<i>Galium aparine</i>	klengemaure	Karplanter	(LC)	X	X	X
<i>Galium verum</i> subsp. <i>verum</i>	gulmaure	Karplanter	(LC)	X		X
<i>Geranium robertianum</i>	stankstorkenebb	Karplanter	(LC)		X	X
<i>Geranium sanguineum</i>	blodstorkenebb	Karplanter	(LC)		X	X
<i>Geranium sylvaticum</i>	skogstorkenebb	Karplanter	(LC)	X		X
<i>Hedlundia hybrida</i>	rognasal	Karplanter	(LC)		X	X
<i>Heracleum sphondylium</i> subsp. <i>sphondylium</i>	kystbjørnekjeks	Karplanter	(LC)	X	X	X
<i>Holcus lanatus</i>	englodnegras	Karplanter	(LC)	X		X
<i>Holcus mollis</i>	krattlodnegras	Karplanter	(LC)	X	X	X
<i>Hylotelephium maximum</i>	smørbutikk	Karplanter	(LC)	X		X
<i>Hypericum maculatum</i>	firkantperikum	Karplanter	(LC)	X		X
<i>Jasione montana</i>	blåmunke	Karplanter	(LC)		X	X
<i>Juncus gerardii</i>	saltsiv	Karplanter	(LC)	X		X
<i>Knautia arvensis</i>	rødknapp	Karplanter	(LC)	X		X
<i>Lathyrus linifolius</i>	knollerteknapp	Karplanter	(LC)	X	X	X
<i>Lathyrus pratensis</i>	gulflatbelg	Karplanter	(LC)	X		X
<i>Leymus arenarius</i>	strandrug	Karplanter	(LC)	X		X
<i>Ligusticum scothicum</i>	strandkjeks	Karplanter	(LC)		X	X
<i>Lolium perenne</i>	raigras	Karplanter	(LC)	X		X
<i>Lolium pratense</i>	engsvingel	Karplanter	(LC)	X		X
<i>Lotus corniculatus</i>	tiriltunge	Karplanter	(LC)	X		X
<i>Luzula multiflora</i> subsp. <i>multiflora</i>	engfrytle	Karplanter	(LC)		X	X
<i>Melampyrum pratense</i>	stormarimjelle	Karplanter	(LC)		X	X
<i>Moehringia trinervia</i>	maurarve	Karplanter	(LC)		X	X
<i>Myosotis arvensis</i>	åkerforglemmegei	Karplanter	(LC)	X		X
<i>Oxalis acetosella</i>	gjøkesyre	Karplanter	(LC)		X	X
<i>Phleum pratense</i>	timotei	Karplanter	(LC)	X		X
<i>Pimpinella saxifraga</i> subsp. <i>saxifraga</i>	gjeldkarve	Karplanter	(LC)		X	X
<i>Plantago lanceolata</i>	smalkjempe	Karplanter	(LC)	X	X	X
<i>Plantago major</i>	groblad	Karplanter	(LC)	X		X
<i>Plantago maritima</i>	strandkjempe	Karplanter	(LC)	X		X
<i>Poa annua</i>	tunrapp	Karplanter	(LC)		X	X
<i>Poa nemoralis</i> subsp. <i>nemoralis</i>	lundrapp	Karplanter	(LC)		X	X
<i>Poa pratensis</i>	engrapp	Karplanter	(LC)	X	X	X
<i>Poa trivialis</i>	markrapp	Karplanter	(LC)	X	X	X
<i>Polypodium vulgare</i>	sisselrot	Karplanter	(LC)		X	X

<i>Potentilla anserina</i> subsp. <i>anserina</i>	gåsemure	Karplanter	(LC)	X		X
<i>Potentilla crantzii</i>	flekkmure	Karplanter	(LC)		X	X
<i>Potentilla erecta</i>	tepperot	Karplanter	(LC)			X
<i>Prunus avium</i>	morell	Karplanter	(LC)			X
<i>Prunus spinosa</i>	slåpetorn	Karplanter	(LC)		X	X
<i>Quercus robur</i>	sommereik	Karplanter	(LC)		X	X
<i>Ranunculus acris</i>	bakkesoleie	Karplanter	(LC)			X
<i>Ranunculus acris</i> subsp. <i>acris</i>	engsoleie	Karplanter	(LC)	X		X
<i>Ranunculus repens</i>	krypssoleie	Karplanter	(LC)	X		X
<i>Rhinanthus major</i>	storengkall	Karplanter	(LC)	X		X
<i>Rhinanthus minor</i>	småengkall	Karplanter	(LC)	X		X
<i>Rosa ×subcanina</i>	snau mellomnype	Karplanter	(LC)	X		X
<i>Rosa mollis</i>	bustnype	Karplanter	(LC)		X	X
<i>Rumex acetosa</i>	matsyre	Karplanter	(LC)	X		X
<i>Rumex crispus</i>	krushøymol	Karplanter	(LC)	X		X
<i>Rumex longifolius</i>	høymol	Karplanter	(LC)	X		X
<i>Sagina procumbens</i>	tunarve	Karplanter	(LC)	X		X
<i>Salix caprea</i>	selje	Karplanter	(LC)		X	X
<i>Salix repens</i> var. <i>repens</i>	krypvier	Karplanter	(LC)		X	X
<i>Sanguisorba officinalis</i>	blodtopp	Karplanter	(LC)	X		X
<i>Scorzoneroïdes autumnalis</i>	føllblom	Karplanter	(LC)	X		X
<i>Silene dioica</i>	rød jonsokblom	Karplanter	(LC)	X		X
<i>Silene uniflora</i> subsp. <i>uniflora</i>	strandsmelle	Karplanter	(LC)		X	X
<i>Silene vulgaris</i>	engsmelle	Karplanter	(LC)	X		X
<i>Sorbus aucuparia</i>	rogn	Karplanter	(LC)	X		X
<i>Stellaria media</i>	vassarve	Karplanter	(LC)	X		X
<i>Succisa pratensis</i>	blåknapp	Karplanter	(LC)		X	X
<i>Trifolium dubium</i>	musekløver	Karplanter	(LC)	X		X
<i>Trifolium medium</i>	skogkløver	Karplanter	(LC)			X
<i>Trifolium pratense</i>	rødkløver	Karplanter	(LC)	X		X
<i>Trifolium repens</i>	hvitkløver	Karplanter	(LC)	X		X
<i>Urtica dioica</i>	stornesle	Karplanter	(LC)	X		X
<i>Vaccinium myrtillus</i>	blåbær	Karplanter	(LC)		X	X
<i>Valeriana sambucifolia</i>	vendelrot	Karplanter	(LC)		X	X
<i>Verbascum nigrum</i>	mørkkongsglys	Karplanter	(LC)	X		X
<i>Veronica arvensis</i>	bakkeveronika	Karplanter	(LC)			X
<i>Veronica chamaedrys</i>	tveskjeggveronika	Karplanter	(LC)			X
<i>Veronica officinalis</i>	legeveronika	Karplanter	(LC)			X
<i>Vicia cracca</i>	fuglevikke	Karplanter	(LC)	X		X
<i>Vicia sepium</i>	gjerdevikke	Karplanter	(LC)	X		X
<i>Viola riviniana</i>	skogfiol	Karplanter	(LC)		X	X
<i>Viscaria vulgaris</i>	engtjæreblom	Karplanter	(LC)		X	X
<i>Hypochaeris maculata</i>	flekkgrisøre	Karplanter	(NT)	X	X	X
<i>Tilia cordata</i>	lind	Karplanter	(NT)		X	X
<i>Malus sylvestris</i>	villeple	Karplanter	(VU)	X		X

<i>Fraxinus excelsior</i>	ask	Karplanter	(EN)			X	X
<i>Ulmus glabra</i>	alm	Karplanter	(EN)	X	X	X	X
<i>Hieracium umbellatum</i>	skjermesveve	Karplanter	(NE)		X		X
<i>Hieracium vulgatum</i> agg.	beitesvever	Karplanter	(NE)			X	X
<i>Taraxacum officinale</i> agg.	ugrasløvetenner	Karplanter	(NE)	X			X
<i>Sambucus nigra</i>	svarthyll	Karplanter	(NR)	X			
<i>Flavoparmelia caperata</i>	stor eikelav	Lav	(LC)	X	X	X	X
<i>Parmotrema perlatum</i>	liten praktkrinlav	Lav	(LC)			X	

Vedlegg 4 – Tiltakslogg, grunneiers notater

Her er det plass for grunneier å føre inn sine egne notater som gjelder gjennomføring av tiltakene. Ved å ha slike notater samla, vil det være lettere å sammenstille erfaringene når planen skal revideres.

AREAL/DELOMR ÅDE:	TYPE TILTAK (EKS SLÅTT, RYDDING, BEITING)	PERIODE	ANTALL DAGSVERK / TIMER	ÅR
		[mnd./ dato/uke]		

Vedlegg 5 – Overvåkning, log

I enkelte tilfelle kan f. eks grunneier/bruker ha interesse av/artskunnskap nok til å telle opp enkeltindivider av særskilte planter innen et avgrensa fast, område på noen få m² hver sesong. Dette kan være verdifull artsinfo å legge til rette for.

POSISJON/FELT:	ART	DATO	ANTALL INDIVIDER	ÅR

Vedlegg 6 – Litteratur

Anonym. (2007). Kartlegging av naturtyper—Verdisetting av biologisk mangfold. I *DN-håndbok* (DN-håndbok 13 2. utgave 2006 (Oppdatert 2007); DN-håndbok, Bd. 13, Nummer 2, s. 254 + vedlegg). Direktoratet for Naturforvaltning.

https://www.miljodirektoratet.no/globalassets/publikasjoner/dirnat2/attachment/54/handbok-13-080408_low.pdf

Anonym. (2023). *Kartleggingsinstruks—Kartlegging av terrestriske Naturtyper etter NiN2* (Miljødirektoratet Veileder M-2209 | 2023; s. 375). Miljødirektoratet.

Artsdatabanken. (2018). *Norsk rødliste for naturtyper 2018*. Artsdatabanken.
<https://www.artsdatabanken.no/rodlistefornaturtyper>

Bele, B., Norderhaug, A., & Svalheim, E. J. (2011). *Bondens kulturmarksflora for Sørlandet* (Bioforsk FOKUS, 6(4)). NIBIO.

Forskrift om utvalgte naturtyper etter naturmangfoldloven, FOR-2011-05-13-512 (2011).
<https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2011-05-13-512>

Fremstad, E., & Moen, A. (2001). Truete vegetasjonstyper i Norge. I *Rapport botanisk serie* (4; Bd. 4, s. 231–231). NTNU Vitenskapsmuseet.

Miljødirektoratet. (2021). *Veileder—M-1941—Konsekvensutredninger for klima og miljø*.
www.miljodirektoratet.no. <https://www.miljodirektoratet.no/konsekvensutredninger>

Svalheim, E. (2018). *Slåttemark. Revidert 29. Nov. 2014, Ellen Svalheim. Oppdatert mht NiN 2,0, 26.04.2018*. NIBIO.

Svalheim, E., Ingvill Garnås, & Leif Hauge. (2018). *Slåttemark. Veileder for restaurering og skjøtsel* (NIBIO Rapport 4/151/2018). NIBIO. https://nibio.brage.unit.no/nibio-xmlui/bitstream/handle/11250/2579098/NIBIO_RAPPORT_2018_4_151.pdf?sequence=2&isAllowed=y

Søyland, R. (2012). *Skjøtelsesplan for Indre Revøy slåttemark, Lyngdal kommune, Vest-Agder fylke*. Ecofact.